

М.І. Дземан

*Науково-виробничий центр
ТОВ «ЕРБІС», ПП «Лабораторія
ЕРБІС», м. Київ*

НА 90-РІЧЧЯ НАРОДИН ГАЛИЦЬКОГО ПРОФЕСОРА- ІНТЕРНІСТА МИРОСЛАВА МИКОЛАЙОВИЧА БЕРЕЖНИЦЬКОГО.

Частина 1: ПОГЛЯД НА ГЕНЕЗУ ПРИКАРПАТСЬКОЇ ШКОЛИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ

Резюме

У публікації подано дані про науково-педагогічну, лікувальну та організаційну діяльність відомого галицького професора-інтерніста, одного із засновників Прикарпатської школи внутрішньої медицини Мирослава Миколайовича Бережницького. В її першій частині акцентовано увагу на генезі Прикарпатської школи внутрішньої медицини.

Ключові слова

Професор-інтерніст Мирослав Миколайович Бережницький, Прикарпатська школа внутрішньої медицини, Івано-Франківський державний медичний університет, Київська школа внутрішньої медицини, Мойсей Лазарович Авіосор.

У межиріччі Надвірнянської та Солотвинської Бистриць величаво розкинулось затишне прикарпатське місто, назване на честь Івана Яковича Франка. Карбуючи у вічності його історію, невпинно росте та безперервно розширюється й Івано-Франківський міський цвинтар. Це особливо помітно, коли маєш змогу тільки зрідка навідуватись у рідне місто з казки свого дитинства та юності. Відвідування некрополя, у могилах якого зупинився відлік звитяги близьких тобі людей, є завжди складним емоційно, і тільки щира молитва на їх могилах трохи притуплює біль непоправимих втрат. І тоді подумки дякуєш своїм батькам за те, що вони у своїй глибокій любові, навіть в епоху войовничого атеїзму, зуміли передати тобі причетність до нашої християнської традиції.

Майже навпроти центрального входу до Івано-Франківського міського кладовища, у 27-му

Івано-Франківськ із висоти пташиного лету <https://www.facebook.com/IFrankivsk/photos/a.1010376609032951/1140119399392004/?type=1&theater>

секторі, скромна могила відомого галицького професора-інтерніста Мирослава Миколайовича Бережницького. Поруч могила його дорогої дружини Ірини Михайлівни, з якою він розділив 40-річний шлях подружнього життя. 2 червня 2019 року професору М.М. Бережницькому мало б виповнитись 90-років. Та в розквіті твор-

© М.І. Дземан

Чарівний краєвид вечірнього Франківська
<https://www.facebook.com/IFrankivsk/photos/a.1010396139030998/2486588651411732/?type=3&theater>

<http://www.firtka.if.ua/blog/view/60-milioniv-statutnii-kapital-frankivskogo-kp-miska-ritualna-sluzhba-zbilshili-vdvichi>

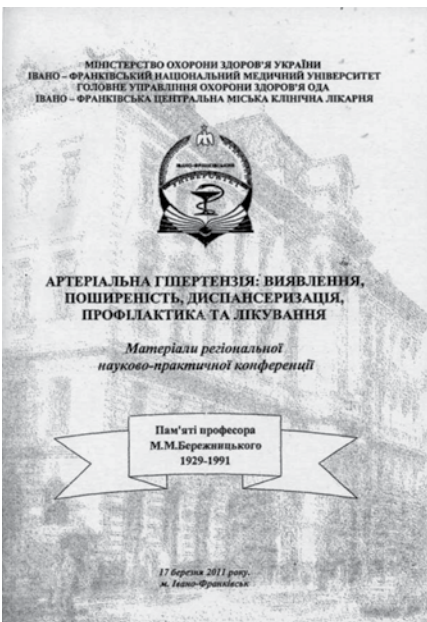
чого злету, 23 листопада 1991 року, Мирослав Миколайович відійшов у вічність. І сьогодні відлунюють у пам'яті слова розпуки прощальної промови, проголошені на його могилі багаторічною завідуючою базового терапевтичного відділення кафедри внутрішньої медицини, яку очолював Мирослав Миколайович, заслуженого лікаря України Ярослави Іванівни Юрак: «Галицька медична спільнота зазнала важкої та непоправної втрати... Професор Бережницький М.М. був для нас взірцем і надійним старшим товаришем. Неймовірно боляче, що 1 грудня прикарпатська медична спільнота буде виконувати свій громадянський обов'язок на референдумі за нашу незалежність без свого визнаного очільника...» Сніги в січні 2019 року на Прикарпатті були великі. А бажання розтопити холоднечу такої передчасної розлуки та вкритої сніговою віхолою печалі за своїм Учителем є непоборним та жагучим... Гаслом у цьому хай буде біблійна істина:

Не є учень понад учителя...
 Досить для учня, коли стане
 як його вчитель...

Від Матея 10:24,25

На благодатному небосхилі Прикарпатської школи внутрішньої медицини зоряна постать професора Мирослава Миколайовича Бережницького яскраво спалахнула в середині другої половини ХХ сторіччя. Його вагомий науковий спадок є актуальним у сучасності, очолювані та засновані ним лікувальні, освітні, громадсько-самоврядні фахові структури є затребувані в сьогодення та засвідчують свою результативність. Відтак намагання медичної спільноти Прикарпаття та керівництва Івано-Франківського національного медичного університету (ІФНМУ) увіковічнити ім'я професора М.М. Бережницького є дуже слушними та важливими. Зворушливо, що у фундаментальному посібнику з внутрішньої медицини, що виданий у 2003 році вченими-інтерністами Івано-Франківського національного медичного університету [1], є посвята й Мирославу Миколайовичу Бережницькому та визнання його важливого внеску в становлення Прикарпатської школи внутрішньої медицини. Визначною подією, що отримала неабиякий суспільний резонанс, стала присвячена

пам'яті Вчителя регіональна науково-практична конференція: «Артеріальна гіпертензія: виявлення, поширеність, диспансеризація, профілактика та лікування» [2], що була проведена 17 березня 2011 року в Івано-Франківську. У 2015 році в Івано-Франківському національному медичному університеті іменем професора М.М. Бережницького названо засновану ним у 1984 році кафедру внутрішньої медицини. Тож тепер розкидані по світах учні Мирослава Миколайовича та підготовлені в його клінічній школі лікарі відчують свою причетність до неї не тільки у світлих спогадах про Вчителя, а й є об'єднаними названим на його честь структурним підрозділом alma mater, за що сердечно вдячні керівництву університету.

Мирослав Миколайович є уродженцем благодатного Прикарпатського краю та одним із перших вихованців Станіславського (із 1963 року Івано-Франківського) державного медичного ін-

ституту (сьогодні Івано-Франківського національного медичного університету). Він звиятно пройшов у стінах своєї alma mater шлях від студента до блискучого інтерніста та визначного вченого. Його життєвий шлях є невіддільним від долі вузу та Прикарпатського краю. Саме в унікальному (закладеному за надскладних історичних передумов, а відтак й такому не простому) середовищі Прикарпатського краю була сформована особиста творча лабораторія дослідника-клініциста професора М.М. Бережницького. Аналіз «Особової справи» М.М. Бережницького [3] однозначно засвідчує, що класичний клінічний вишкіл він пройшов безпосередньо на кафедрі факультетської терапії Станіславського державного медичного інституту та як науковець-дослідник сформувався під впливом її завідувача, вихованця Київської школи внутрішньої медицини професора Мойсея Лазаровича Авіосора. Саме з кафедри факультету

тетьської терапії, здебільшого періоду її очільництва професором М.Л. Авіосором, пов'язані роки його самовіданого вишколу інтерніста та плідного наукового пошуку:

- 1957-1959 роки – підготовка в клінічній ординатурі на кафедрі факультетської терапії;
- у 1960-1966 роках завідування терапевтичним відділенням, що було клінічною базою кафедри факультетської терапії;
- 1964 рік — успішний захист кандидатської дисертації;
- 1966-1973 роки — обрання, педагогічна та науково-дослідна діяльність на посаді асистента кафедри факультетської терапії;
- 1971 рік — успішний захист докторської дисертації.

ВЫПИСКА
 из протокола № 8 в заседании Ученого Совета Станиславского Медицинского от 8/1-1967 г.

СЛУШАЛИ: заключение председателя конкурсной комиссии проф. АНКОИМОСІ А. В. и рекомендации в клиническую ординатуру врача БЕРКЕВИЦКОГО Мирослава Николаевича.

ПОСТАВЛЯЮЩИ: Рекомендовать врача БЕРКЕВИЦКОГО Я. Н. в 2-х годичную клиническую ординатуру на кафедру терапии Станиславского медицинского института.

Председатель
 Ученого Совета СГМИ / Канд. мед. наук БАБЕНКО Г. А.
 / Канд. мед. наук. К И Т С. М. /
 Секретарь учебной части.

АТТЕСТАЦІЯ

Кандидат / клінічний ординатор Второго року
 обучения Саніслав мед інституту при кафедрі Факілітет терапії
 Тов. Березникий Мирослав Николаевич

Закінчив і державний інститут / где и когда / Станіславський медичинський інститут 1963 годі

Спеціальність терапії
 Научний керівитель проф. Авіосор. Моисей Лазаревич

I. ВПРОВАДЖЕННЯ АСПІРАНТОВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ.

Наименование предмета	Срок сдачи / по плану	Степень оценки / срок сдачи	Оценка
<u>сдал все разделы тезисов по плану</u>			<u>отлично</u>
<u>обладает методом электрокардиографии</u>			<u>хорошо</u>

II. ПОДГОТОВКА РАБОТЫ АСПИРАНТА

а/ посещение лекций научного руководителя и др. преподавателей
В течение срока ординатуры посетил все лекции

б/ семинарные занятия со студентами проводил в рамках семинара
занятия со студентами по предмету зав. кафедрой

в/ прочитанные аспирантом лекции или рефераты курсов

д/ другие формы педагогической практики

III. РАБОТА НАД ДИССЕРТАЦИЕЙ.

Тема диссертации
 Срок сдачи диссертации по плану
 Каким разделам диссертации разработаны

За период пребывания в клинической ординатуре 1957-59 год
Защитил диссертацию в Киевском университете Марксиста - Лениниста
Научная работа

Статья „О возможности заблуждений“ - напечатана в журнале „Врачское дело“ № 4 за 1959 год
 Статья „Смущай кашель при бронхиальной астме“ - напечатана в журнале „Врачское дело“ № 7 за 1958 год
 Оригиналы своих работ представил у работы - послана в печать в журнале „Врачское дело“

Статья „Влияние жидкого экстракта барбариса на серию-сегментарную систему“ - напечатана на кафедре 1-ой ординатуры и послана в печать в журнале „Врачское дело“.

Смущай кашель при бронхиальной астме - напечатана в журнале „Врачское дело“ № 7 за 1958 год

Ученый секретарь Мирослав Николаевич Березникий

17. ХАРАКТЕРИСТИКА НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОДГОТОВКИ В ОБЩЕСТВЕННОЙ РАБОТЕ.

Клинический ординатор Березникий М.Н. проявил себя эрудированным, активным научным работником, умело сочетавшим практическую и научно-исследовательскую работу, выполнял обязанности одного из руководителей группы по выполнению аналитической работы по всем направлениям

ЗАКЛЮЧЕНИЕ КАФЕДРЫ.
Рекомендуется остаться ассистентом при одной из кафедр терапии при одном из медицинских вузов республики

Научный руководитель Профессор М.Л. Авиосор
 ЗАКЛЮЧЕНИЕ УЧЕНОГО СОВЕТА.

Директор Станиславского медицинского института / Доц. БАБЕНКО Г. А. /
 Ученый Секретарь _____
 Протокол № _____
 Дата _____

Зважаючи на важливість факту безпосередньої спадкоємності Прикарпатської школи внутрішньої медицини традиціям найяскравішого українського наукового клінічного осередку, що є загальновідомим як Київська школа внутрішньої медицини, зупинимось на цьому більш детально. Це необхідно, оскільки обставини реалізації цього чину в даному випадку мають свої характерні особливості, що суттєво відмінні від таких, скажімо, щодо Буковинської школи внутрішньої медицини. Щодо останньої, то її спадкоємність конкретно визначено передислокацією в жовтні 1944 року Другого Київського державного медичного інституту (2-й КДМІ) у Чернівці. Ця передислокація здійснювалась терміново, і в Чернівцях столичний вуз ще півтора місяця продовжував працювати як 2-й Київський державний медичний інститут. Тільки наприкінці листопада 1944 року 2-му КДМІ було надано назву — Чернівецький державний медичний інститут і для засвідчення офіційних документів про діяльність вручено нову печатку. На Прикарпатті чин спадкоємності було реалізовано суто на рівні людського чинника. Усі перші очільники кафедр внутрішньої медицини в щойно (6 жовтня 1945 року) заснованому Станіславському державному медичному інституті [4-6] — професори Андрій Дмитрович Аденський-Пінчук [7], Мойсей Лазарович Авіосор [8] та Борін Яків Вольфович [9] — вихованці Київської школи внутрішньої медицини. За цього зазначимо, Андрій Дмитрович працював у Станіславі недовго і вже в 1949 році перевівся до Білоруського ін-

ституту удосконалення лікарів, де й обійняв посаду заступника директора та очолив кафедру терапії [7].

АДЕНСЬКИЙ Андрій

Дмитрович (справж. — Пінчук; 01(13).12.1897, м-ко Лоев Мінс. губ., нині смт Гомел. обл., Білорусь — 14.08.1979, Мінськ) — лікар-терапевт. Д-р мед. н. (1943), проф. (1945). Засл. діяч н. Білорус. РСР (1967). Учасник I та II світ. воєн. Держ. нагороди СРСР. Закін. мед. ф-т Київ. ун-ту (1927), залишений

при терапевт. клініці ординатором, а згодом зарахований аспірантом ВУАН при клініці акад. М. Стражеска. 1932-1936 рр. працював асист. Київ. мед. ін-ту і клін. відділу Ін-ту експерим. біології і патології, від 1936 р. — н. с. відділу функц. діагностики Укр. ін-ту клін. медицини і доц., зав. каф. терапії (1937-1941) Київ. стоматол. ін-ту; гол. терапевтом 1-ї ударної армії (1942-1944); зав. каф. заг. терапії Станіслав. мед. ін-ту (1945-1949); від 1949 р. — зав. каф. терапії і за сумісн. — заст. дир. Білорус. ін-ту вдосконалення лікарів. Згодом — нач. Лікув.-сан. упр. МОЗ Білорусії. Дослідж. у галузі ревматології, гастроентерології, кардіології, алергології. Автор розділу «Хвороби органів дихання» у підруч. «Внутрішні хвороби» (за заг. ред. В. Василенка), який витримав б видань рос. та укр. мовами. Сконструював прилад для вимірювання венозного тиску, дав класифікацію венозним гіпертоніям та гіпотоніям. [Із «Енциклопедії сучасної України» http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42656]

АВІОСОР Мойсей

Лазарович (28.05.1897, м. Ромни Полтав. губ., нині Сум. обл. — 10.11.1969, Івано-Франківськ) — лікар-терапевт. Д-р мед. н. (1945), проф. (1948). Учасник II світ. війни. Держ. нагороди СРСР. Закін. Київ. мед. ін-т (1922). Працював лікарем у лікув. закладах Києва та обл. (1922-1933); асист. (1933-1940), доц. (1941-1945) Київ. мед. ін-ту; доц. Львів. мед. ін-ту (1945-1946); зав. каф. факультет. терапії Станіслав. (згодом Івано-Фр.) мед. ін-ту (1946-1966). Учень акад. М. Стражеска. Наук. робота в галузі вивчення клініч. симптоматики та лікування виразкової

хвороби, ендокардиту, недостатності кровообігу.

Пр.: Зміни в складі цереброспінальної рідини у різних стадіях порушення кровообігу // Недостатність кровообігу. К., 1938; К этиологии подострого септического эндокардита и о подостром септическом воспалении эндотелия сосудов // ВД. 1951. № 1; К клинике сифилиса желудка // КМ. 1961. Т. 39, № 11 (співавт.) [Із «Енциклопедії сучасної України» http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42366]

БОРІН Яків Вольфович

(1899, Київ — 1986, там само) — лікар-терапевт. Д-р мед. н. (1952), проф. (1954). Учасник II світ. війни. Бойові та держ. нагороди. Закін. Київ. мед. ін-т (1926), де працював ординатором (1926-1930), асист., доц. (1933-1941); зав. терапевт. відділ. Уман. окруж. лікарні (1930-1932); у 1941-1946 рр. — армій. терапевт; зав. каф. шпитал. терапії Івано-Фр. мед. ін-ту (нині академія, 1946-1969). Дослідж. у галузі терапії та діагностики захворювання шлунка та підшлунк. залози. Вивчав діагностичне застосування електрогастрографії.

Пр.: Про зовнішньосекреторну функцію підшлункової залози в умовах обхідного кровообігу // ФЖ. 1964. № 5; Некоторые вопросы клиники и лечения миеломной болезни // Тр. конф. по проблеме переливания крови. Ив. — Ф., 1965; Электрогастрография та електродуоденография. К., 1967; Внешнесекреторная функция поджелудочной железы у больных сахарным диабетом // Терапевт. архив. 1968. Т. 40, № 7 (співавт.); Влияние комплексного санаторно-курортного лечения на секреторно-эвакуаторную функцию желудка у больных язвенной болезнью // Гастроэнтерология. 1971. Вып. 3 (співавт.); Академик В.Ю. Чаговец — основоположник отечественной электрогастрографии: К 100-летию со дня рожд. // ВД. 1973. № 12 (співавт.). [Із «Енциклопедії сучасної України» http://esu.com.ua/search_articles.php?id=37221]

В «Автобіографії» та «Особовому листку по обліку кадрів» (від 04.12.1952) [10] професор М.Л. Авіосор виклав свій життєвий шлях та хід становлення як фахового інтерніста досить детально. Закінчивши в 1916 році із золотою медаллю Конотопську гімназію, Мойсей Авіосор у цьому ж році вступив на престижний медичний факультет Київського Університету св. Володимира. Та, на жаль, жовтневий переворот та громадянська війна в Російській імперії пе-

Професор Авіосор М.Л.

Авіосор Моисей Лавович,
доктор медичинських наук.

Автобіографія.

28 мая 1897 года в гор. Сумской области павской губернии, 1911 году поступил в Цкавскакой Школы, которую окончил в 1916 году там же мед. об. В том же году был зачислен в студентов цинского факультета б. ского Университета. Легенды факультетского Медицинского института окончил в 1922 году.

1922 работал в качестве стажера в терапевтической отделении Киевской городской больницы имени Омельяны Революции больницы (база клиники отпавчиваюлки Киевского мед. института).

В 23 году начал работать в разном терапевтическом отделениях упоминутной больницы, в 1924 году стал ассистентом ординатором клиники, также болельки Киевского медицинского института.

Сентябрь 1924 по сентябрь 1927 года работал врачом-терапевтом и хирургом в отделении Киевской городской больницы Октябрьской революции в разном терапевтическом районной больницы в селе Зудаске Киевской области с 1 октября 1927 по январь 1930г. Затем был переведен обратно в Киевскую городскую больницу в отделении больницы старшим ординатором терапевтической больницы, которое служило базой клиники факультетской терапии Киевского медицинского института. По указанию в работе проработал с 1 февраля 1930г по 31 декабря 1932г с 1 января 1933г перешел на работу в Киевский мед. институт сие в качестве штатного ассистента транспортнои группы, затем штатного ассистента кафедрной факультетской терапии г.макоши, доцента кафедрной терапии. 20.11.1941 был мобилизован в

Ряды Добровольцев Красной Армии. 01.12.1942. с разрешения начальника Цкавского Министра Здравоохранения СССР тов. Б.М. Зайна получил должность доцента кафедрной факультетской терапии Львовского медицинского института сие. Л. пскового Окружного Военного госпиталя за кафедрой факультетской терапии Львовского института оставлен Заведующим терапевтической кафедрой факультетской терапии Львовского института оставлен оформлено по специальности; Фактически же с 23 сентября 1946г. вступил в Здравоохранения УССР. Станислав Заведующий кафедрой факультетского института. С 4 сентября 1947 года был оном переведен в Сталин и по сие время в составе южной кафедрой факультетской терапии. С 1935 по 1940г. работал на совместительстве научным сотрудником Украинского Института Клинической Медицины.

С 1951 года по сие время состоит слушателем Вечерней Университета Марксизма-Ленина.

Ученую степень кандидата медицинских наук в 1936г. Ученая степень доктора медицинских наук присвоена ВАК'ом Б.И. 1946г. В Ученом звание и Учености ВАК'ом 10. января 1946г. Имею научных работ. Из них напечатано 1 статья в рукописях. Имею соавтором 2 работы в которых учебник по внутренним болезням цинских школ много но переиздавался массовыми тиражами и на русской и украинской языках. В союзе М.С.И. состою с 1923 года безпартийным. Никаких партий не состою; к суду и следствию не привлекался. Административным взысканиям подвергался. В 1925-26г. был кандидатом в Киевского Городского Совета Депутатов Трудовой молодежи. Многие члены избирался в члены и в члены местных комитетов по месту службы. В 1919г. служил в эваквационном госпитале Красной Армии. В 1920г. работал в госпитале тифозных больных. В 1939 году участвовал в экспедиции западных областей Украины; в кач.

МЛФ 27 стрелк вой визин. Спервого интервенционной войны находился в рядах действующей Советской Армии. Вскоре был назначен на должность терапевтического отделения в 29 1940, потом старшим и в качестве-терапевтом в 31 1941 Каминского бригадирского стрелков, по окончании войны с воем на терапевтическом терапевтическом отделении.

Окружного Института в Венгрии. В 1945г. признал война-врагство немцами. Не был в войну службе с инвалидностью с угрозой ареста на военном учете по состоянию здоровья с угрозой. 43 гр. III ранениями войны признал ИКО СССР 1942г. за.

службу в Советской Армии награжден орденом Красной Звезды и орденом на Германской и орденской орденом Звезды.

Лекса Авиосор Франц Евсеевич 1899г. рождения, имел в семьеке Бабровица Черниговской области. ичина детства в клинике I Киевского медицинского института в 1936г. Прошла курсы специализации в первом в лаборатории в войне работала в лаборатории терапевтической клиники II Киевского медицинского института. После эвакуации из Киева в лабораторией в 35 1934г. в Бийске Алтайской Край. В 1943г. в связи с в лабораторией в Венгрии. По окончании интервенционной войны с переездом в Киев в лабораторией в клинике акушерской терапии медицинского института по 1949г. С 1949г. состоит ассистентом в в асп. Профессором в со шном.

Авиосор Лид Моисеевна 1926г. рождения, родилась в меве. Среднюю школу окончила в Бийске Край, куда была эвакуирована. Окончила политехнический институт в 1949г. по специальности инженер-химик. Работала на заводе «Фентак» в Киеве.

Авиосор Лекса Евсеев. Место рождения не знал. В интервенционной войне занимался торговлей того периода служил. Имею дочь, произведенный советом с его братом по наследству от его отца. В октябре 1930г. Революции все время служил в тифозной сестринском проф. союза, то как сестриком.

Последние годы жизни прожил в Ростове будучи на труде. Работал продавцом. После войны инвалид. Умер в возрасте 74-х лет на станции (пункте мед помощи) К-Э в Ростова-на-Дону в 1947 году. Книжки сестры или с окладами жизни не судился. Репрессиям и банкам не подвергался.

Мать Ависор Хаса Левиовна. Место рождения до эвакуации занималась шитьем, после смерти отца на ст. Кунино в эвакуацию в г. Свердловск, где проживала у своей дочери Зины Лазаровны, эвакуированной из Москвы. Писала письма в Ленинград и старшим сыновьям Ависора Хааса Лазаровича. Жила в Ленинграде в 1947 году.

Брат Ависор Хаас Лазарович родился в г. Мезени Черниговской области. Юрист по образованию юристконсульт Министрства Иностранных дел СССР, последние годы юристконсульт в г. Ленинград. Во время войны находился в эвакуации в Сибирь (Томск), занимал какую-то ответственную должность, но не знаю. Умер в мае 1952 года. Его единственный сын Ависор Эков Хаасович старший лейтенант убит в боях под (граница Норвегии) в декабре 1944 г.

Сестра Ависор (по мужу Любодович) Зина Лазаровна рождения не знаю, родилась в г. Ромны С. области. Образование незаконченное высшее. Служила в Московском банке. Муж ее генерал КВС, начальник отдела кадрового отдела. Адрес: Москва Коммунистическая ул. №24 кв. 53.

Сестра Ависор (по мужу Брезман) Зина Лазаровна рождения не знаю, родилась в г. Ромны С. области. Образование законченное. Батаемский институт на каком-то заводе в Москве. Муж ее генерал КВС. Муж ее Брезман М. Инженер в области планирования. Адрес: Москва Каретный дворик 17 кв. 12.

Жена по мужу Каринская Луиза Яковлевна. Возраст примерно 65-ти лет. Вдова. Образование высшее. Муж умер, будучи в эвакуации в Алтайской области. Находится на территории дачи, которая является участком в каком-то учреждении в Ленинграде. Муж ее солдат с 1917 года. Муж ее в войну в Сталинград. Адрес: Ленинград Коммунистическая ул. №24 кв. 53.

Жена по мужу Зина Лазаровна. Возраст примерно 62 года. Место рождения не знаю. Образование высшее. Работала начальником склада. Муж ее генерал КВС. Муж ее в войну в Сталинград. Адрес: Ленинград Коммунистическая ул. №24 кв. 53.

Август 1952

перивають його навчання. У 1919-1920 роках він працює у зведеному евакуаційному госпіталі Червоної Армії. Переживши буремні роки громадянської війни, Мойсей Лазарович у 1922 році успішно закінчив лікувальний факультет Київського медичного інституту і протягом 1922-1927 років мав ретельний клінічний вишкіл у 14-й міській клінічній лікарні імені Жовтневої Революції (Олександрівська клінічна лікарня) м. Києва на базі клінік кафедри госпітальної терапії. Цю кафедру тоді почергово очолювали професори Виноградов Василь

Васильович та Свенсон Микола Олександрович. Упродовж 1927-1930 рр. М.Л. Авіосор працює терапевтом у районній лікарні с. Будаївка Київської області. У 1930 році терапевт М.Л. Авіосор повертається до Києва та обіймає посаду старшого ординатора терапевтичного відділення в 14-й міській клінічній лікарні імені Жовтневої Революції. На той час цей лікувальний заклад вже став клінічною базою об'єднаної кафедри факультетської терапії, яку очолював академік М.Д. Стражеско. Із 1 січня 1933 року Мойсей Лазарович розпочинає викладацьку діяльність на посаді асистента кафедри факультетської терапії Київського медичного інституту. Також він у 1939-1940 роках за сумісництвом працює науковим співробітником в Українському інституті клінічної медицини. Та восени 1939 року його було мобілізовано і призначено на посаду начальника терапевтичного відділення евакогоспітальної 87-ї стрілкової дивізії окупаційного контингенту військ на західно-українських теренах. У вересні 1940 року М.Л. Авіосор вже обійняв посаду доцента кафедри внутрішньої медицини в Київському медичному інституті. 22 червня 1941 року М.Л. Авіосор знову мобілізований і всю війну перебував у медичних підрозділах діючих військ Радянської Армії. Після війни він працює завідувачем терапевтичного відділення Львівського військового окружного шпиталю і з 09.09.1945 року за сумісництвом обіймає посаду доцента кафедри факультетської терапії у Львівському медичному інституті. Як він сам зазначає у своїй «Автобіографії», формально він буде її обіймати аж до вересня 1947 року, хоча Мойсей Лазарович «фактично вже із вересня 1946 року був МОЗ України відраджений у Станіслав для завідування кафедрою факультетської терапії медичного інституту. 4 вересня 1947 року був остаточно переведений у Станіслав...»

Про сутність клінічних засад внутрішньої медицини, що були привнесені в діяльність щойно заснованих кафедр терапії внутрішньої медицини Станіславського державного медичного інституту вихованцями Київської школи внутрішньої медицини професорами Андрієм Дмитровичем Аденським-Пінчуком, Мойсеєм Лазаровичем Авіосором та Яковом Вольфовичем Борніним, логічно судити з огляду на плеяду очільників кафедри внутрішньої медицини Київського медичного інституту, на клінічних базах якої вони пройшли практичний та науковий вишкіл інтерніста.

Спадкоємний перелік завідувачів кафедри приватної патології і терапії (із 1849 року — приватної патології і терапії в повному обсязі з госпітальною клінікою) медичного факультету Університету св. Володимира. Сьогодні кафедра внутрішньої медицини № 2 НМУ імені О.О. Богомольця [подано за [11], розд. «Распределение профессоров и преподава-

телей по предметамъ ихъ преподаванія въ университетъ св. Володимира», X; та [12, с. 140]:

Проф. Цицурін Федір Степанович* (1844-1846)

Проф. Алфер'єв Сергей Петрович (1846-1857)

Проф. Мерінг Федір Федорович (1857-1865)

Проф. Мацон Юлій-Фердинанд Іванович* (1865-1866)

Проф. Покровський Василь Тимофійович (1866-1877)

Проф. Трітшель Карл Генріхович (1878-1903)

Проф. Вагнер Конрад Едуардович (1904-1914)

Проф. Яновський Феофіл Гаврилович (1914-1919)

Проф. Виноградов Василь Васильович (1919-1927)

Проф. Свенсон Микола Олександрович (1921-1927)

Акад. АН УРСР Стражеско Микола Дмитрович (1927-1937**)

Проф. Удінцев Федір Аристархович (1937-1951)

* *Тимчасове завідування кафедрою та вчитка лекційного курсу.*

** *Із 1930 по 1937 рік госпітальна й факультетська клініки були об'єднані в єдину кафедру, якою керував М.Д. Стражеско.*

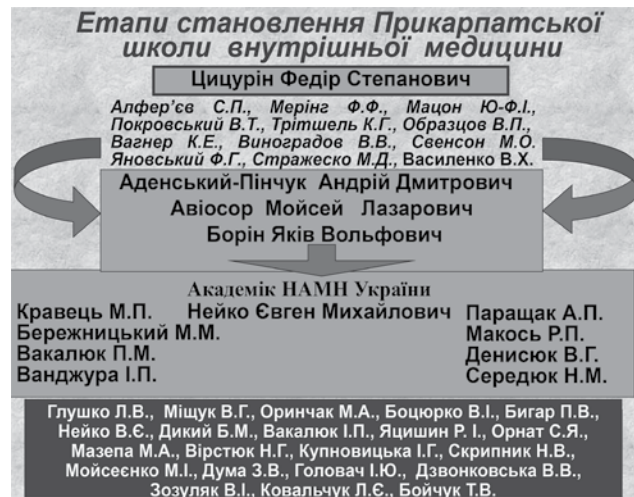
За цього потрібно зазначити, що загалом у Київській науковій медичній школі в ситуаційно сприятливий історичний момент другої половини ХІХ сторіччя вихованцями знаних європейських університетів було напрочуд успішно здійснено інтеграцію тогочасних наукових досягнень. Це було особливо значущим у становленні Київської школи внутрішньої медицини. За тих обставин родоначальнику Київської школи внутрішньої медицини вихованцю медичного факультету Харківського університету та Професорського інституту Дерптського університету професору Цицуріну Федору Степановичу [13] не тільки вдалось запровадити в навчальний процес новоствореного медичного факультету належне викладання клінічної медицини, а й зробити його визначальним у здобутті медичної освіти. Для Київської школи внутрішньої медицини започаткована Федором Степановичем прогресивна традиція викладання медицини на основі інтеграції здобутків медичної науки в Європі та кращих її надбань у Російській імперії [14-16] стала надійним фундаментом для її розквіту наприкінці ХІХ — початку ХХ сторіччя. І, як бачимо з поданого переліку завідувачів кафедри, свої вагомні внески в її становлення зробили випускник Московської медико-хірургічної академії 1838 року, професор Сергій Петрович Алфер'єв та знаменитий вихованець медичного факультету Лейпцизького університету Георг-Фрідріх (Федір Федорович) Мерінг, талановитий випускник Дерптського університету, професор-анатом і блискучий інтерніст, ініціатор та керівник будівництва, а відтак і багаторічний директор Олександрівської лікарні Мацон Юлій-Фердинанд Іванович та відомий послідовник знаменитого російського терапевта Сергія Петровича Боткіна професор Василь Тимофійович Покровський та інші. На таких наріжних засадах Київської школи внутрішньої медицини було виховано поко-

ління зоряних випускників медичного факультету Університету св. Володимира, блискучих інтерністів, професорів та академіків — Карл Генріхович Трітшель, Феофіл Гаврилович Яновський, Василь Васильович Виноградов, Микола Дмитрович Стражеско, Володимир Харитович Василенко та багато інших.

Доречно також сказати і про тогочасну творчу атмосферу в лікувальному закладі, де майбутні професори А.Д. Адєнський-Пінчук, М.Л. Авіосор та Я.В. Борін пройшли клінічний вишкіл. У 1922 році Олександрівську клінічну лікарню було перейменовано. За диктату політично детермінованої кон'юнктури вона отримала дивну (та, зрештою, й єдину у всьому колишньому Радянському Союзі) назву — Лікарня імені Жовтневої революції. Проте колектив лікарні з таким звучним революційним йменням добре пам'ятав і пишався своєю історією та визначними вихованцями. У середині першої половини ХХ сторіччя творча атмосфера цього знаного лікувального закладу була сповнена бувальщинами про легендарних київських терапевтів Василя Парменовича Образцова та Феофіла Гавриловича Яновського [17]. Василь Парменович завідував одним із терапевтичних відділень Олександрівської лікарні з 1887 по 1904 рік. Терапевтичне відділення стало для геніального київського інтерніста «творчою лабораторією»: у ньому він продовжив свої оригінальні клінічні дослідження, креативно генерував свої наукові досягнення та одночасно здійснював викладання внутрішньої медицини [18]. Тож, коли доктору медицини, професору В.П. Образцову все ж дозволили очолити в 1893 році кафедру приватної патології і терапії Університету св. Володимира, він, не вагаючись, залишив за собою право на подальше завідування терапевтичним відділенням. Це був дуже зручний формат для успішного продовження харизматичним Василем Парменовичем його унікальних наукових клінічних досліджень. Зазначимо, що саме професор В.П. Образцов, незмінно очолюючи терапевтичне відділення, надав йому статусу університетської клініки. А київський «святий лікар» Ф.Г. Яновський в Олександрівській лікарні в 1894 році почав завідувати її прозекторською службою. У 1898 році Феофіл Гаврилович очолив терапевтичне та інфекційне відділення лікарні і заснував першу в Києві бактеріологічну лабораторію. Майбутні професори А.Д. Адєнський-Пінчук, М.Л. Авіосор та Я.В. Борін, проходячи клінічний вишкіл, мали змогу не тільки почути розповіді про легенди київської терапії, а й отримали можливість безпосередньо спілкуватися з очевидцями клінічної звитяги Василя Парменовича Образцова та Феофіла Гавриловича Яновського. Належну підготовку інтерніста та клінічного дослідника вони про-

йшли в академічній терапевтичній школі Миколи Дмитровича Стражеска. Усе вищевикладене дає нам можливість запропонувати такий алгоритм спадкоємності Прикарпатської школи традиціям Київської школи внутрішньої медицини.

На Івано-Франківщині з пошаною бережуть пам'ять про трьох перших завідуючих кафедр терапії медичного вишу, професорів М.Л. Авіосора, А.Д. Аденського-Пінчука та Я.В. Боріна. Саме вони своїм хистом, наснагою та самовідданою працею розпочали благодійний процес привнесення на ниву прикарпатської охорони здоров'я та наукової медицини досягнень та досвіду Київської школи внутрішньої медицини. Геополітично затиснута між Заходом і Сходом Галичина давно вже втомилась від ролі ресурсної бази імперських амбіцій чужинців, її нива охорони здоров'я та наукової медицини готова була щедро плодоносити. З рештою, іще до середини ХХ сторіччя цей боголюбивий край дав медицині багато сподвижників. На жаль, звитяга більшості видатних синів і дочок Галичини є невідомою загалу і ще чекає своїх дослідників, які повернуть їх добрі імена вдячним нащадкам. А серед вже відомих хоча б Юрій Михайлович Котермак, Теодор Тарасевич, Йосиф Дітль, Ярослав та Софія Окуневські, І.Я. Горбачевський. Усі вони вимушено навчалися та проводили науко-

ву діяльність у світах. Показовим в цьому відношенні є хоча б доля Зігмунда Фрейда — батько цього видатного науковця походить з містечка Тисмениця (що за 12 кілометрів від Івано-Франківська), а мати — з Бродів Львівської області. Закладене за надскладних історичних передумов унікальне середовище Прикарпатського краю звичайно мало важливий вплив на формування творчої лабораторії дослідника-клініциста Мирослава Миколайовича Бережницького. Це стане предметом аналізу в наступних частинах при викладені його життєвого шляху.

Список використаної літератури

1. Середюк Н.М. Госпітальна терапія [Текст] / Н.М. Середюк, Є.М. Нейко, І.П. Вакалюк та ін.; За ред. академіка АМН України Є.М. Нейка. — К.: Здоров'я, 2003. — 1176 с.
2. Матеріали регіональної науково-практичної конференції присвячена пам'яті професора М.М. Бережницького «Артеріальна гіпертензія: виявлення, поширеність, диспансеризація, профілактика та лікування» [Текст]: Тез. доп. — Івано-Франківськ, 2017. — 177 с.
3. Особова справа Бережницького Мирослава Миколайовича.
4. Біографічний словник професорів та завідувачів кафедр Івано-Франківської державної медичної академії (1945-1995) [Текст] / За ред. Є.М. Нейка. — Івано-Франківськ, 1995. — 199 с.
5. МКЛ № 1 Історія лікарні [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://mkl1.if.ua/?page_id=612
6. Івано-Франківський Національний Медичний Університет. Кафедра внутрішньої медицини № 1, клінічної імунології та алергології ім. Є.М. Нейка [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.ifnmu.edu.ua/uk/?option=com_content&view=article&id=267:2011-11-30-10-53-08&catid=41:2011-04-05-09-35-10&Itemid=258&lang=uk
7. АДЕНСЬКИЙ Андрій Дмитрович. Енциклопедія сучасної України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42656
8. АВІОСОР Мойсей Лазарович. Енциклопедія сучасної України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42366
9. БОРІН Яків Вольфович. Енциклопедія сучасної України. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=37221
10. Особова справа Авіосора Мойсея Лазаровича.
11. Биографический словарь профессоров и преподавателей Императорского Университета св. Владимира (1834-1884) [Текст] / Сост. под ред. В.С. Иконников. — К.: Тип. Ун-та св. Владимира, 1884. — 860 с.
12. Макаренко И.М. Биографический словарь заведующих кафедрами и профессоров Киевского медицинского института (1841-1991) [Текст] / И.М. Макаренко, И.М. Полякова. — К.: Здоров'я, 1991. — 160 с.
13. Дзєман М.І. Цицурін Федір Степанович: погляд крізь сторіччя (дискурс про спадкоємність традицій клінічної медицини до 200-річного ювілею Родоначалника Київської школи терапевтів) [Текст] / М.І. Дзєман // Класики медицини. — К.: Медкнига, 2015. — 228 с.
14. Бородулін В.И. Факультетская терапевтическая клиника университета Св. Владимира: формирование Киевского научного центра отечественной терапии. Сообщение 1. Основание клиники. Ее первый профессор — Ф.С. Цицурин (1844-1857 гг.) [Текст] / В.И. Бородулін // Пробл. соц. гигиены и история медицины. — 1997. — № 2. — С. 50-53.
15. Цицурин Ф. Вступленіє въ курсъ частной терапіи, семіотики и клиники внутреннихъ болѣзней [Текст] / Ф. Цицурин // Журналъ Министерства Народнаго Просвѣщенія. — 1845, ч. XLV, отдѣленіе II. — С. 130-168.
16. Цицурін Ф.С. Вступ до курсу приватної терапії, семіотики та клініки внутрішніх захворювань (гармонізований варіант, адаптовано М. Дзєманом та А. Гладуном) [Текст] / Ф.С. Цицурін // Практикуючий лікар. — 2014. — № 2. — С. 13-25.
17. Аронов Г.Ю., Пелешук А.П. Легенди і бувальщина київської медицини (люди, факти, події, документи) [Текст] / Г.Ю. Аронов, А.П. Пелешук. — К.: Століття, 2001. — 304 с.
18. Дзєман М.І. Київська бувальщина одного епохального медичного відкриття [Текст] // М.І. Дзєман. — К.: Видавничий дім Медкнига, 2018. — 100 с.